

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa S.R.
przeciwko A.K. i E.K.M.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 października 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w O.
z dnia 13 lutego 2020 r., sygn. akt IX Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej A.K. kwotę 4067 (cztery tysiące sześćdziesiąt siedem) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3) przyznaje od skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w O. na rzecz radcy pr. K.N. wynagrodzenie w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, powiększone o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 13 lutego 2020 r. powód S. R. oparł wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W ocenie skarżącego istotne zagadnienie prawne sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy w świetle dyspozycji art. 232 k.p.c. oraz 212 § 1 k.p.c. art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w sprawie, w której rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, w której powód jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika z urzędu sąd powinien dopuścić z urzędu dowód z opinii biegłego z zakresu psychiatrii na okoliczność oceny zarzutu wadliwości opinii wydanych przez pozwane biegłe sądowe z zakresu psychiatrii, gdy zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem dowód z opinii biegłego nie może zostać zastąpiony innymi czynnościami dowodowymi. Czy stan zdrowia psychicznego powoda stanowi szczególną okoliczność procesową, która uzasadnia dopuszczenie przez sąd z urzędu dowodu z opinii biegłego, pomimo zastępowania powoda przez profesjonalnego pełnomocnika.

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie nowe i dotychczas niewyjaśnione. Zagadnienie to musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, tj. dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, ICBSN 2009, nr 4, s. 48). Chodzi przy tym o zagadnienie o charakterze abstrakcyjnym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji, a jego rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny

konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Z tej przyczyny przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga wykazania przez skarżącego, że w sprawie występuje zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa.

Przedstawione zagadnienie prawne nie spełnia tych wymagań. Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, jest związany z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Jak wynika z akt sprawy, w piśmie procesowym powoda z dnia 14 grudnia 2017 r. zawarty został wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychiatry na okoliczność, czy powód w chwili składania oświadczenia woli w dniu 4 grudnia 2011 r. znajdował się w stanie wyłączającym świadome lub swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2019 r. pełnomocnik powoda wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii sporządzonej w sprawie I C (...) oraz o pominięcie dowodu z opinii biegłego, który miałby być powołany w tej sprawie. Oświadczenie powoda zostało zinterpretowane jako cofnięcie uprzednio złożonego wniosku dowodowego.

Odstąpienie od respektowania zasady kontradyktoryjności i dopuszczenie dowodu z urzędu na podstawie art. 232 zdanie drugie k.p.c. ma charakter wyjątkowy i może nastąpić, gdy zachodzi potrzeba ochrony szczególnego interesu publicznego, np. w sprawach o prawa niemajątkowe, z zakresu prawa rodzinnego, o roszczenia alimentacyjne lub w sprawach, w których istnieje uzasadnione podejrzenie fikcyjności procesu bądź próba obejścia prawa przez strony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2018 r., II CSK 108/18, niepubl.). Ze względu na wyjątkowy charakter uprawnienia z art. 232 zd. drugie k.p.c., nieprzeprowadzenie dowodu przez sąd z urzędu tylko w szczególnym wypadku może uzasadniać podstawę apelacyjną, a zwłaszcza kasacyjną. Taki szczególny przypadek uzasadniający dopuszczenie dowodu z urzędu z reguły nie zachodzi, gdy strona w postępowaniu przed sądami niższych instancji była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., II CSK 297/10, niepubl. oraz

postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2020 r., IV CSK 114/20, niepubl. i z dnia 18 sierpnia 2020 r., IV CSK 129/19, niepubl.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

W przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 i § 15 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

O przyznaniu od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w O. na rzecz radcy prawnego K.N. wynagrodzenia tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu podwyższonego o kwotę podatku od towarów i usług, na stosowny wniosek, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 2 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2, § 8 pkt 6 oraz § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68).